

ORADEA-MARE (N.-VĂRAD)
6 martie st. v.
18 martie st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 10.

ANUL XXX.
1894.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.
Pe 1/4 de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Despre frumsețea femeii celei bune.

Cuvintele pentru rugăciunea noastră de astăzi le-am scos din cartea lui Sirach, cap 26, vers 18:

«Sorele când răsare intru cele înalte ale Domnului, și frumseța muierei bune podobă este casei sale.

Atâta putere, atâta lumină, atâta tărie cere marele propovăduitor dela femeie, cât cere dela sora, — nu mai puțin. Și are dreptate. Deci puterea femeii se simte în totă casa. Puterea ei o simțim îndată ce am intrat în casă, încă înainte de a fi întâlnit pe stăpâna ei. Încă de pe pragul ușei o putem cunoaște, și de acolo începem a fi sub farmecul ființei și a lucrării ei. În palate, ca și în colibe, ori de călcăm pe covore, ori pe un așternut de lut, ori de ne întimpină o slugă îmbrăcată în haine cu fire de aur, ori un copil desculț; de intrăm și într-o cameră bogat împodobită, ori într-o cămăruță mică și strîmtă; — pretutindeni ne grăește respicat stăpâna casei, o cunoaștem fără a o fi vădut. Iar când dânsa e ca sora, atunci casa ei e asemenea cerului luminos, senină și înveselitoare. Când femeia, stăpâna casei, poartă pe fruntea ei curățenia, în mâni lucrul și în inimă iubirea, atunci în giurul ei ea răspândește mirismă și strălucire; atunci copiii și florile ei înfloresc; atunci bărbatul ei zimbește când intră acasă obosit de munca zilei; atunci ôspele căruia ea îi esă în cale, se înveseșce; atunci bolnavul, la auđul glasului ei, se simte mai bine; atunci

cel lipsit se simte ajutat mai mult de sfaturile ei înțelepte, decât de darurile ei cele mari. Nu e greu ca femeia să fie ca sora. Un singur dar se cere: iubirea! O femeie cuprinsă și însetată de iubire nu se uită la nici o greutate, la nici o jertfă, la nici o osteneală, la nici o frică; căci ea nu trăeșce nici un minut pentru sine, ci numai pentru alții. Ea nu întreabă: «Fi-voi eu fericită?» ci ea-ș dăce: «Fericit-voi eu pe care mi-a dat Dumnezeu?» Femeia, care în totă vremea și în tot ciasul își pune acastă întrebare, curând va simți puterea ei, căci ea măreșce înțelegerea și deschide ochii.

O femeie nici odată n'ar trebui să mērgă la culcare înainte de a se fi întreat: «Pe cine am făcut eu astăzi fericit?» Iar ziua, în care ea n'a înveselit și n'a încăldit inima unui om, să i se pară o di perdută.

Da! Veselie să răspândească în giurul ei, fecióra prin ajutorința ei voiósă la tôte, prin spriginul dat celor slabi, prin lucrarea ușoră și veselă a brațelor ei sprintene, prin cugetarea limpede a inimei ei celei tinere și gingașe. Veselie să răspândească femeia puternică, purtând cu zimbetul pe buze grigile dilnice, împărțind cu credință ostenelele, având o nesecată răbdare, și iertând tuturor greșelile și slăbiciunile lor. Veselie să răspândească în casă mama, ingrigind în liniște de ceta cea mică a copșilor, depărțând primejdia și împărțind comorile nesecate ale iubirei, cu care întimpină pe fiecare copil nou născut, intocmai ca isvorul de lapte din pieptul ei. Veselie să împărță și bētrâna cu zimbetul ei, cu tôte că tēm-iplele îi sânt obosite și pērul i-a înalbit. Desfătē-ză-te și tu, bētrâno, de pa-

EVLVIA.

cea dobândită în urma atâtor vijelii. Desfătează-te și tu în tineretul cel vesel, care înflorește în urma ta. Bucură-te și tu de lumina, pe care de de acuma o zărești lucrind prin porțile cereșci.

Dela răsăritul plin de foc, până la miezul zilei călduros și roditor și până la roșeta apusului, ce răspândește umbre blânde, tu, femeie, poți fi un soro, și ferice de tine când ești ca un soro.

Iar voi, bărbaților, priviți în femeile voștre lumina sorelui vostru. Și pentru acesta iarăș numai un lucru se cere: iubirea! O femeie neiuibită e ca o floro pusă în fața vântului de miadă-nopte. Ea ar înflori, dar nu poto să dea decât frunze galbene, și când ar trebui să apară în totă podoba ei, atunci se vestejește. O femeie neiuibită e frântă în puterea ei, precum un ritu prin o iezetură. Apa, ce voia să curgă în largul ei și în plinul undelor ei, se oprește în cale și nu șcie incotro să apuce. O femeie neiuibită e ca soro de iernă, acoperit de norii grei de zăpadă, zădărnicit de suflarea crivețului, care împedecă căldura lui să încăldescă pământul. Un bărbat, care-ș iubește femeia, va descoperi într'ensă în fiecare și comori noue. El o va prețui mai mult decât pietrele cele mai scumpe, căci pentru densus ea trebuie să sufere dureri și primejdii de morțe, grigi și in-tristări. El îi va mulțami în fiecare și, căci densă a făcut din casa lui un locaș al paco și din copiii lui omeni de vrednicie.

Dal Femeia e inzestrată cu o putere mai presus de tôte puterile, cu o vrednicie mai înaltă decât tôte vrednicile, cu o frumsetă mai mare decât tôte podobele pământului: Ea e mamă! A fi «mamă» e începutul și sfârșitul chiemării și a ființei ei. «Mamă» e numele cel mai înalt ce i se poto da. A fi «mamă» e vitejia ei, e mărturia vieții ei, e cununa ei de biruință, e lupta și mărirea ei, e vieța și morțea ei.

Acastă simțire e atât de puternică în pieptul fiecării femei, încât femeia în vârsta cea mai fragedă ocrotește pe cei mai frageși, iar mai târđiu ea e mama părinților ei, cari au îmbetrănit, ea e mama soțului ei, de care ingrigește cu iubire. Iar când femeia e lipsită de acest dar ceresc, ea dăruiește iubirea ei de mamă străinilor, căci isvorul de iubire trebuie să isbucnescă din ea în totă deplinătatea puterei lui. Prin ajutorul acestui dar, care cere jertfa de sine, se poto îndreptă chiar o femeie păcătoso. Prin ajutorul acestui dar chiar femeia păcătoso poto să-și spele vinovăția în fața ei și în societatea omenescă.

Din potrivă, o mamă rea e o privire nenorocită. Bărbatul, pedepsit cu o soție rea, perde ori-ce nădejde, căci o mamă rea e mai prejos decât animalele, cari și ele își dau vieța pentru puii lor.

Dacă vei vedé un vitez pe câmpul de luptă séu în împărăția spiritului, ori de vei întâlni vreun stăpânitor în gândiri și în descoperiri: să șcii că el a avut o mamă alésă.

Voi, mamelor, aduceți-ve aminte că micile ființe ce vi le-a dăruit Dumnezeu, la sinul vostru și în brațele voștre, invetă dela voi binele și reul, poftele și dorințele, curățenia sufletescă și bunătatea. Aduceți-ve aminte, că dela voi ele primesc tôte, chiar tôte! și încă în puterea voastră de a face pe copiii voștri fericiți séu nenorociți, după pornirea sufletescă a fiecăreia, căci această pornire ne croește sorta vieții noastre. Răbdarea mamei în nenorociri, mulțamita ce mama dă pentru fiecare rađa de căldură și pentru fiecare cias bun, au iniurire asupra copilului, intocmai precum nemulțami-

rea mamei amărește și instrăinează sufletul copșilor de tot ce le-ar puté pricinui bucurie și veselie.

Inriurirea tainică a mamei e nemăsurat de adâncă. Nici ea ênsă-ș nu cunoște puterea ei și se miră vedând, că a resărit ceea-ce a semănat; și iarăș se miră vedând, că piero ceea-ce densă a ingrigit. Dar ori cât de aprópe e chiemarea femeiei de Dumnezeuire și ori cât de asemănată sorelui e iubirea ei, și ea trebuie să rătăcescă și să greșescă. Impotriva acestora, bărbatul să-i stea întru ajutor și să-i ușureze sarcina, pentru că cinstindu-se unul pe altul să înflorească un ném sănătos de fii ai lui Dumnezeu! Amin!

Ajută-ne Tu, Părinte, ca să ne putem implini datoriile de iubire unul cătră altul! Tu, care ne-ai zidit pe noi cei în neasemănare unul de altul, ajută-ne pe noi ca să ne indeplinim și să ne ajutăm unul pe altul, ca astfel crescând să ne apropiem de Tine! Părinte Ceres! Fă-ne buni și deplini curați, căci Tu ne-ai învătă a cunoște ce este frumseta cea cerescă! Noue, celor împărtașiți cu darul Teu, ne-ai lăsat cugetarea, care ne luminează ca soro și care ne dă putința de a ertfi voioși tôte, pentru ca pruncii noștri să fie mai buni și mai înțelepți decât noi. Iar când vom rătăci, Tu ne vei îndreptă și nu te vei obosi de deșă noastră alunecare! Fă, Dómne, ca să fie casa noastră un raiu luminat de soro iubirei Tale, unde jertfa nu se pare prea mare, unde iertarea e nemăsurată, unde mulțamita nu e dată uitării! Amin!

CARMEN SYLVA.

Grădinărașul.

(*Erithacus phoenicurus hortensis.*)

Drumele din Prier încă
Se mai ved încăruiind
Dămbul nalt și valea-adâncă
Și prin aer sgriburind.

Și tu cântăreț dorite
De departe-acum sosești,
Și grădinele-adormite
Cu-al teu cântec le trezești!

«Cine șuer' așa sdravên,
Deșteptând din somnul greu
Cel pomêt de brumă ravên,
Lunca cea dela pèreu!»

Astfel ice 'ntréb' o fată,
Ce 'n grădină s'a ivit,
Pe-un fecior, ce i s'arată,
Și-i ca densă de uimit.

«Ce nu șcii că-i drăgălașul
Cântăreț de-acum un an,
Ce-l numesc «grădinărașul»,
Și-i frumos și-i năsdrașan?»

Astfel mi-i respunde fetei
Băetanul întreat,
Aruncând ochiri șiretei,
Ce se face, c'a uitat.

Iar tu sari din cracă 'n cracă,
Pe-al teu cap c'un fulg de nea,
Nici porfirul n'o să 'ntrecă
Roşul de pe guşa ta.

Penele tremurătoare
Ale coşii, ce-o resfiri,
Juri că-s flori fărmeccătore
De bujori şi trandafiri.

Şi te mişci şi glasu-ţi sboră,
Dulce sol de peste mări,
Ce-ai venit s'aduci in ţeră
Vestea dulcii primăveri.

Tu ce cânti cu vers ce 'ngână,
Versul altor cântăreţi,
Cuibu-ţi fă coala 'n grădină
Lângă silvii şi stigleţi!

Şi remâi, remâi pe-aice,
Pân' ce tómnă va sosí:
Tu cu drag din rost vei dice,
Noi cu drag te-om audí.

Sucéva, in 5 martie 1894.

V. BUMBAC.

Iau flăcăii babele şi moşnegii fetele.

De demult dice că lumea eră próstă, nu ca amú, câte se mai faceau, că-ţi eră de mirare când audiai şi remânea de poveste între ómeni, de atunci o remas pe lume povesti.

Aşá dice că eră odată intr'un sat unde a fi fost, o babă, cu fată mare, cu copii; tráise o viétă cu bărbatul seu, că el amú şi murise de bătránétă; da babei ce i-o venit la bătráneţe in cap, numai decát ca să se mărite... căţi veniau de séma ei s'o cérá — că baba avea un ulcior de bani — după nici unu nu vré să se ducă, dicea că nu-i trebui moşnegi şi vědu-voi, decá are să se mărite, să se mărite cum se cade, cu un flăcău... Ce o rídeau ómenii, ce-o stupeau — in loc să caute să-şi mărite fata — ea una a ei ţinea, şi n'avea altă grijă, áşteptá ca fetele cele mari de ar vení mai degrabă căşlegile să-i vie peţitori.

Aude un flăcău şmecher din alt sat de ulciorul babei cel cu bani şi dice in gândul lui: Las că me duc eu la dēnsa şi sáturá-oi eu pe baba de flăcău şi de măritat. Se ia şi se duce. Intră in casă:

— Bună ziua, mătuşá!
— Bună să-ţi fie inima voinice. Da ce vânt te aduce pe la noi, de unde eşti?
— Vânt bun mătuşá, ís din ţera unгурéscá.
— Şi ce veste pe la dvóstre, pe 'n ţera unгурéscá, voinice?
— Ce veste să fie: iau flăcăii babele, şi moşnegii fetele.
— Cúm se póte, aşá-i pe la dvóstrel sare baba arşá — alérgá iute la fatá:

Fată, fatá,
Sue 'n pod şi tae-o spatá,
Că póte Ț-a fi aista tatá!

Fata se sue 'n pod, tae slănină, face scrob, frige

nişte costiţe, face mămăliguţá, aduce rachiú şi-l ospe-tézá cum se cade pe flăcău.

Baba pân' ce-o făcut fata demâncare, o făcut cu flăcăul pe trébă, o pus la cale şi s'o apucat să pregă-téscá de drum, că el i-o đis că n'are când sta. Şi dá baba flăcăului lucrurile să le pue 'n car şi-i spune că are un ulcior cu bani.

— Adă-l la mine, dice flăcăul să-l stríng eu bine: şi dta íŃi ia un Țol mare in cap şi te inhabotă, că aşá duc miresele pe la noi.

Bucuroşá baba se primeşce să-şi pue şi Țol şi tot numai s'o ieie.

Când o fost tóte lucrurile puse in car, o luat-o şi pe dēnsa cu Țolu 'n cap cum erá ş-o pus-o de-asupra.

Da flăcău in vremea asta s'o fost inŃeles cu fata că el pe dēnsa are s'o ieie şi să fie cu tóte gata. Por-neşce el boii, se face că merge, şi tot întórce de sus in pregiurul casei cine şcie câtá vreme — da baba tot íl intrébá:

— Da mult mai este pân' in ţera unгурéscá?

— Ba nu, de-amú nu mai este atáta, amuş, amuş om ajunge, dice el.

— Bre, bre, bre, dice baba, că departe-i ţera un-гурéscá!

Amú când o gândit el că-i destul, intr'un târdíu de nópte se face c'o ajuns — ha ho, haho — opreşce boii — apucá pe baba 'n braŃe ş-o duce 'n casá şi-i dice să stea aşá inhobotatá pâná ce-o vení el.

— Da ulciorul cu bani, unde-i, — intrébá baba.

— Iaca me duc să-l aduc, đise flăcăul.

Fata sta afară cu zestrea tótá după casá — cum o eşit, o mers ş-o încárcat amēndoi zestrea şi să te duci báete...

Baba şede aşá cât şede, vede că nu vine, se apucá de ochipuit pe 'n casá. Chipue laiŃa: încá laiŃa ca la mine! Chipue ferésta — ferésta ca la mine; patu ca la mine, vatra ca la mine, hornu ca la mine, cuptoru ca la mine şi tot aşá bojbáind dá de cōpfi pe cuptor.

Da copfiu: — Ho! mamă, da ce-Ńi este, ai inebu-nit că umbli aşá pe 'n casá.

— Da voi sūnteŃi aici! Bată-ve Dđeu să ve batá, nici in ţera unгурéscá n'am scápat de voi!

— Da ce ţerá unгурéscá mamă, íă-Ńi cruce, des-chide-Ńi ochii că eşti in casá la dta!

Atunci tocmai s'o desmeticit ea de cap, ce este.

— Da unde mi-s banii, ulcioru unde-i? Unde-i mirele? Ian duceŃi-ve afară şi-l chemaŃi... fatá, fatá!.. pace, boşturá, ograda gólá, casa gólá, nu-i nici fatá nici nimic: ş-o remas baba şi fără bani şi fără flăcău şi fără fatá; şi ia aşá s'o sáturat şi i-o trecut babei de flăcăi şi de măritat!...

Unii spun povestea asta altfel.

Nu spun nimic de fatá, — da cum o luat flăcăul pe babá din casá, şi cum erá iérna, o dus-o ş-o pus-o pe un iaz şi i-a đis s'áştepte acolo pân' a vení el cu nunta s'o iea. Ea a stat multá vreme, da erá un frig c'amú incepuse a inŃepení, ea tot bátea din mâni şi clăntăniá:

Stele costele,
Vai tălpile mele,
Astăđi şed pe ghiaŃá,
Mâni c'un voinic in braŃá.

Şi totuş se mângáii, când iatá că dá peste dēnsa o potae de lupi; da ei i se párea că vin nuntaşii, ís flăcăi — lupii incep a o trage, a o cronŃoni; da ea:

Ian ședeți măi, ce me pișcați, voue vi-i să șuguiți, nu vi-i rușine, dați-mi pace. Pân' la urmă șaga o fost că lupii o făcut praznic bun din tr'ensa și ea a remas nici pe ghiță nici cu flăcău 'n brață, da in pânțelele pupilor.

ELENA VORONCA.

Despărțirea.

Cu jalea 'n suflet îți mai spun
Greu îngăimând remasul bun,
Și nedecis ca la 'nceput
Eu mai privesc cu tainic dor
La chipul teu fermecător,
Pierdut.

Mi-i greu acum să părăsesc
Tot ce 'n viața mea iubesc.
Plăcerilor adio ȳic . . .
Căci nu mi-a da un nou avânt,
Nici un mângăitor cuvânt,
Nimic.

O decă 'n lume vei păși,
Poți multe inimi cuceri.
Atunci departe voi fi eu,
Păstrând amorul meu curat
Și 'n viitorul depărtat
Mereu!

T. BOCANCEA

Sistema solară.

II. Planetele.

In sistema solară, după sóre, urmază planetele.

Mai nainte de a comunica ceva in specie despre fiecare planetă, voi permite unele cunoșcințe generale și voi face asemănări, cari să deie o idee curată despre organismul sistemei planetelor.

Planeta e un corp ceresc și după formă e un corp rotund, ca un glob, dar de-asupra și din jos e un pic turtit; planeta stă sub stăpânirea sórelui și deosebi prin puterea sórelui, e silită ca nencetat să călătorască in giurul sórelui. Planeta, la unele popóre are nume cu ințeles de: Stea rătăcitoare, stea călătoare¹, dar planeta nu e stea, ci un soiu special de corpuri cerești.

In sistema noastră solară sânt 8 planete mari și 279 (până la 1889) de planete mici. Planete mari sânt *Mercurius* (lucéfêrul cel mic), *Venus* (lucéfêrul cel mare, aducă: cel de dimință și de séră), *Pământul* nostru, *Mars*, *Jupiter*, *Saturnus*, *Uranus* și *Neptunus*.

Tóte planetele sânt puse in ordine anumită in giurul sórelui și incépând dela cea mai aprópe de sóre, dela *Mercurius*, până la cea mai departe de sóre, până la *Neptun*, planetele se inpart in trei grupe.

In I-a grupă sânt planetele interne (din lăintru): *Mercurius*, *Venus*, *Pământul* și *Mars*; in a II-a grupă séu mijlocie sânt cele 279 de planete mici și in a III-a

¹ Cuvântul planeta purcede din limba vechiă grecă, din planetes, ce înseamnă: impregiur umblător, impregiur rătăcitor. La Nemți numele e: Wandelstern (stea umblătoare); la Unguri: Bolygócsillag (stea rătăcitoare).

grupă sânt planetele esterne (din afară): *Jupiter*, *Saturnus*, *Uranus*, *Neptunus*.

Indepărtarea planetelor dela sóre e diferită: *Mercurius*, care e mai aprópe de sóre, e de 7 și $\frac{3}{4}$ de milióne de mile departe de sóre; iară *Neptunus*, planeta cea mai indepărtată, e de 604 și $\frac{3}{4}$ de milióne de mile departe de sóre. Dar sistema solară nu are granița sa cu *Neptunus*, ci imperiul sórelui nostru se estinde și mai departe.

Mărimea planetelor diferéză. Intre cele 8 planete, ce in genere se ȳic planete mari, cele 4 mai aprópe de sóre, adecă: *Mercurius*, *Venus*, *Pământul* și *Mars*, sânt de o mărime mijlocie, diametrul lor polar e de 647 până la 1718 de mile geografice; celelalte 4, mai departe de sóre, adecă: *Jupiter*, *Saturnus*, *Uranus*, *Neptunus* se ȳic in sensul strîns planete mari, căci ele au diametrul polar dela 6780 până la 17,900 de mile. Ce lucru gigantic, o osie de invértire, de 17,900 de mile geografice; și apoi tot acésta osie de invértire, ce lucru mic e, când șcim, că osia sórelui e de 187,600 de mile geografice!

Rotățiunea séu invértirea planetelor in giurul diametrului polar séu al osiei sale se intêmplă dela apus spre resărit, adecă suprafața globului se intórcce intr'acolo, de unde resare sórele și o intórccere in giurul séu, e timpul de o ȳi pe acea planetă. Osia polară, la rotațiune nu stă drept in sus (p. e. cum e arătătórea pe orologiu, dela centru spre 12 ore), ci e un pic culcată, inclinată in drépta (p. e. cum e arătătórea pe orologiu, dela centru intre 1 și 2 ore) la unele planete mai puțin, la altele mai mult.

Timpul rotațiunii planetelor in giurul osiei lor, la cele 4 planete mai aprópe de sóre și de mărime mijlocie e mai lung, e de 23—24 de ore, și de atâta timp e ȳiua pe aceste planete, adecă pe *Mercurius*, *Venus*, *Pământul* și *Mars*; iară timpul invértirii celorlalte planete mari, a lui *Jupiter*, *Saturnus*, *Uranus* și *Neptunus*, din contră e cu mult mai mic, numai de câte 10—11 ore, ce e o ȳi pe aceste planete. Ce iutélă grozavă de mare in invértirea acelor corpuri cerești mari!

Direcțiunea călătoriei planetelor in giurul sórelui, la tóte planetele e aceeaș. Decă cineva își inchipueșce, că stă pe fața sórelui, intors cătră noi, atunci acela, din partea dréptă a sa (unde e apusul sórelui) vede tóte planetele călătorind din drépta sa, pe dinaintea sa spre stânga, spre resărit, — apoi planetele trec spre nord (la spatele sórelui) și iară din drépta; adecă: planetele au cursul dela apus, spre amiéđi, resărit și nord, incungiuurând nencetat sórele. O incungiuurare in giurul sórelui, pe fiecare planetă face timpul de un an al planetei. Timpul de un an pe *Mercurius* e de 87 ȳile, 23 ore 15 minute și 23 secuude; iară timpul de un an pe *Neptunus* e de 164 de ani și 280 de ȳile, socotind după timpul de pe pământul nostru.

Decă cineva își inchipueșce, că stă pe fața sórelui, planetele nu le vede nici in șir, nici grămadă, ci imprășciate la apus, la amiéđi, la resărit, la nord, pentru că indepărtarea lor de sóre și lungimea călii lor e felurită și pentru acésta, pe cele mai aprópe de sóre le vede grăbind, pe cele mai indepărtate de sóre, le vede călătorind mai incet; — pentru că cele indepărtate sânt mai mari și sórele are mai puțină putere asupra lor.

Forma căilor planetelor nu e asemenea. Calea unora se apropie tare de forma unui cerc; cele mai multe au calea in forma unui cerc mai puțin ori mai mult lungăreț; la planetele mici e mai lungăreță, — apoi la cerc mai indepărtate mai puțin lungărețe. Căile

Ponina halulu.

planetelor sînt cam orizontale cu equatorul s reului,  i anume cu equatorul cerului, adecă cu zodiacul, — dar nu s nt doue planete, ca să aibă calea tot pe o linie  i să c l toresc  t t  calea pe o linie orizontală; căci cătră nord apuc  la cale mai innalt , cătră med di la cale mai in jos de equatorul s reului,  i anume planetele cele mici la nord se ridică de-asupra de zodiac, la am di s'afundă din jos de zodiac. Mai bine se p te observă strămutarea c lii planetei Venus, când ac sta trece pe dinaintea s reului. Dar pentru ac sta, t te planetele pl c   i ajung pe secundă acolo, unde li-i destina iunea ca să ajungă!

Iu imea cursului, a călătoriei planetelor, ne face ca să ne steie mintea in loc! Iu imea abi  o putem cuprinde. Pământul nostru in t t  secunda face o cale de patru mile geografice. Neptunus, pentru că e mai mare  i mai indepartat de sóre  i sórele nu are at ta putere asupra lui, ca asupra P m ntului, intr'o secundă face o cale, c t e a cincea parte din calea p m ntului. Flammarion, renumitul astronom francez, carele tr e ce  i a i, ca să ne dee o idee despre iu imea călătoriei P m ntului, dice că iu imea sbur rii P m ntului in cursul seu pe l ng  sóre e de 57 de ori mai mare dec t a sbur rii unui plumb, slobodit din tun! Astfel Neptunus, planeta, care c l toresce mai incet intre t te planetele, incă sb r  de 15 ori mai iute, ca plumbul din tun!  i noi pe p m nt nu sim im nimica.

Căldura  i lumina, pe planete e dela sóre. Numai sórele e o stea, care din sine produce căldură  i lumină; t te planetele au suprafa a intunec s  (cum vedem Pământul,) dar sórele luminez  atmosferele planetelor, le dă o lumină reflectată (imprumutată dela sóre) cum vedem pe planeta Venus (lucéferul de dimin t   i tot aceea, lucéferul de s r .) Lumina reflectată a planetelor mai aprópe de sóre, incă e fl c r tore (p. e. la Venus) p n  ce lumina planetelor mai indepartate de sóre incepe a fi tot mai lini tit , (p. e. a lunii nóstre, care asemenea are lumina reflectată dela sóre.) Lumina s reului indepart ndu-se de sóre, scade tot mai tare, a a inc t pe Neptunus e numai a suta parte din lumina ce o capătă Pământul dela sóre.

Planetele in parte sînt mai mature (mai c pte,) in parte mai crude (mai nec pte.) Planetele cele mai aprópe de sóre, anume: Mercurius, Venus, Pământul  i Mars sînt mai indesate, mai v rt se, mai tari, respective au mai mult teren uscat (p. e. Pământul are $\frac{1}{3}$ -a parte teren uscat  i $\frac{2}{3}$ apă) dec t planetele mai indepartate; pentru ac sta acele 4 planete numite sînt mai mature  i mai acomodate pentru vi ta fiin elor; planetele dela Jupiter p n  la Neptun in propor iune au mai pu in uscat, apoi  i acesta nu e a a de v rt s, ca cel de pe P m nt,  i pentru ac sta mai nec pte, iară din cauza ac sta mai pu in acomodate pentru fiin e cum sînt pe p m nt, —  i verisimil că acolo vor fi fiin e, deosebite de natura celor de pe P m nt. — Precum in l inrul P m ntului, a a și in l inrul planetelor este foc, carele prin mun i vomitori de foc aruncă lav , care serve ce pentru in v rt sarea c gei planetelor. Uscatul are să se l t esc   i la  ermul mărilor  i ridic ndu-se insuli din fundul mărilor, iară apele au să se str mtor esc  in decursul a multor, multor mii de ani, cari in vi ta sistemii solare, sînt un timp — scurt.

De unde s'au făcut planetele? Sórele cu planetele t te, la inceputul creării sistemii solare a fost un unic trup ceresc,  i acesta a fost intr'o stare m le plutind l tit in univers, cam in linie horisontal  cu zodiacul. Din acel corp mare ceresc, anume din pregiu-

rul equatorului seu s'au desfăcut inele, cari un timp s'au inv rtit intregi in giurul corpului ce a ramas ca centru, ca sóre, apoi inelele rup ndu-se, materia lor s'a adunat  i s'a făcut in globurile planetelor. Din globurile planetelor s'au desfăcut alte inele  i rup ndu-se  i aceste, s'au format lunele. Din inelul cel mai deasupra s'a format Neptun, din celelalte in ordine s'au format Uranus, Saturnus, Iupiter, Mars, Pământul, Venus, Mercurius. Astfel Neptunus e planeta cea mai vechi , Mercurius cea mai nouă seu mai tiner ,  i totu  acele mai tinere sînt mai mature, pentru că sórele le dă mai mult  căldură  i lumină. Despre tema ac sta, basată pe teoriile lui Kant  i Laplace, de alta-dată mai pe larg.

Unde e locul, terenul sistemii solare in univers, in cer? Sórele cu t te planetele at rn  sus in aer. Terenul sistemii solare stă in fa a cu zodiacul, cu br ul cerului, ce ni-l inchipuim in giurul sistemii solare. — Stelele ce s nt dela zodiac spre nord, s nt deasupra sistemii solare, adecă deasupra de sóre  i de planete; stelele, ce s nt dela zodiac spre am di, s nt de din jos de sistema solară, adecă de dincolo de sóre  i de planete  i astfel  i de p m nt.

Intre sórele cu planete  i intre celelalte stele, e o goliciune f rte mare, e un teren gol, unde d r  nu mai este nici o planetă  i unde vagabund z  numai comete, parte ce se  in de sistema nóstră solară, parte rătăcite din alte sisteme solare,  i apoi in acea goliciune se adună nuori de pulb r de lumi, din mai multe sisteme solare, — nuori ce p rt  in sine materii de crea iune nouă, materii de natura materiilor dela inceputul sistemii solare.

Să avem idee despre teritorul aceluia teren gol. St ua care s'a dovedit că e mai aprópe de sórele nostru,  i de intréga sistem  solară, e pe cerul dela am di constelațiunea Centaurului,  i st ua aceea se ins mn : St ua α din Centauru. Ac sta stea e peste 5 bili ne de mile geografice de departe de sórele nostru. Dec  st ua α din Centauru e asemenea de puternică, ca sórele nostru, atunci imp r t ia  i puterea s reului nostru e p n  la jumătate din 5 bili ne de mile geografice, căci dincolo se presupune puterea de atrac iune a stelei α din Centauru. In acest mod, dela sóre p n  la Neptun, $604\frac{3}{4}$ de milióne de mile e un teren f rte mic, fa a de indepartarea stelei celei mai deaprop e.

Dar  i indepartarea dela sórele nostru p n  la st ua α din Centauru, e un teren f rte mic in univers, fa a de indepartarea stelelor, ce sînt departe. Lumina s reului pe t t  secunda face cale de 41,000 de mile geografice; a a  i lumina altor stele; lumina din st ua α din Centauru ajunge pe p m nt in 4 ani; a a  i lumina s reului nostru, trece peste terenul imp r t iei lui, trece cel pu in at ta cale, c t e calea luminei din st ua α din Centauru, adecă peste 5 bili ne de mile geografice; — dar in p r ile cerului s nt stele a a de indepartate de sistema solară, adecă de sórele nostru, inc t mintea omului am te ce, au ind pe astronomi f c nd soc ta, — că dela atare stea lumina vine la noi in 10 ani, dela cutare stea vine in 50 de ani; ba s nt stele, dela cari lumina vine in sute  i mii de ani!

In acest mod am arătat, că terenul s reului cu planetele, e un teren f rte mic in nemărginitul univers. In acest mod am arătat, că Pământul nostru e o planetă  i că e in cer, intocmai ca alte planete; că inna-nte de P m nt e Venus  i după P m nt e Mars.

Dec  noi am locu  pe Mars, seu dec  pe Mars s nt ómeni, atunci pentru locuitorii de pe Mars, P -

mântul nostru e lucéferul cel mare, iară Venus e lucéferul cel mic. — Pământul nostru are lumină reflectată făcărătore tocmai ca Venus (Lucifer) séu fórte puțin ceva mai liniștită! și de bunăsemă mai frumoasă decât lumina planetei Mars, pentru că acésta e mai departe de sórel

AT. M. MARIENESCU.

Fisionomia.

Se dice că figura este oglinda sufletului; fisionomia este arta de a deduce caracterul, gesturile, instinctele, pasiunile etc. din studiul figurei. Iată rezultatul obținut de fisionomiștii cei mai celebri.

Fruntea lărgită sub tâmplă arată imaginație, simț artistic, geniu.

Fruntea lărgită și bombată la mijloc — spirit de sinteză, matematician.

Fruntea mare și dréptă — inteligență, atențiune.

Fruntea mai strîmtă sus decât jos — fineță, înșelăciune.

Fruntea cu doue bose (rîdicături) deasupra sprincenelor — satiric.

Fruntea strîmtă în jos, eșită — brut, criminal.

Ochiul care privește drept, arată cinste, franchetă.

Ochiul mic și pētrunđător — prefăcătorie, slăbiciune.

Ochiul mic și rotund cu totul — fineță, spirit vioiu.

Ochiul brun — spirit vioiu, inteligență.

Ochiul limpede, deschis — blândețe, neprecugetare.

Nasul grecesc — puțin spirit și inteligență.

Nasul mare (subțire și lung) energie și ambițiune.

Nasul mare la capēt, puțin eșit afară — bunătate fără fienete și energie.

Nasul subțiat — vioiciune, imaginație.

Nasul scurt, nări lungi și mișcătore — spirit de observațiune, sensibilitate.

Buzele cărnoșe — temperament sensual, simțitor.

Buzele subțiri — un om rece, mușcător.

Când buza de sus intrece pe cea din jos — simțire, mândrie, dispreț.

Când buza de jos intrece pe cea de sus — reutate, sgărzenie.

Dinții mici și scurți — putere, spirit pētrunđător.

Dinții eșiti afară — reutate, puțin spirit.

Dinții mari, groși și albi — îndrăsnělă, legalitate, amabilitate.

Dinții ascuțiți, tari și strinși — neîncredere, necredință, poftire.

Dinții neregulați — înșelăciune, prudență, lăcomie.

Bărbia înaintată — energie, putere, înderētnicie.

Bărbia în formă de galoș — reutate, spirit fin și delicat.

Bărbia lungă, strîmtă — brutalitate, fanaticism.

Bărbia eșită în afară — iubire de liniște.

Povețe generale. Nu judecați pe cineva decât după totalul feței și țineți sēmă de influența corectivă a fiecării trăsuri asupra celorlalte. O fisionomie fină, cam ștersă, arată slăbiciune și blândețe. Trăsături distinse: un caracter bărbătesc, personal. Studiați obiceiurile, manierele; mersul hotărît arată energie; alunecos, târâitor, — arată prefăcătorie séu timiditate mare; acel care bate din călcăiu: iubire de a stăpâni; în sfērșit țineți sēmă de deformațiunile datorite profesiunii séu meșteșugului persoanei.

Poesii populare.

— Din comuna Șind Turda-Arieș. —

Străinu-s între străini,
Ca ș-o floricea 'ntre spini,
Bate vântul ș-o clăteșce,
Flórea de spini se loveșce,
Ea se loveșce de spini,
Eu me lovesc de străini,
Ca ș-o flóre din grădină,
Da nici aia nu-i străină,
Vine-un ficior dela joc,
Ș-o rupe ș-o pune 'n clop,
Nu-i străină nici un strop,
Vine-un ficior dela clacă
Ș-o rupe ș-o pune 'n șapcă,
Nu-i străină nici o lécă;
Străinu-s, atrăin îmi đic,
Străinu-s unde me duc,
Străinu-s, străin me chiamă,
Străinu-s de-a bună sēmă.

Fost-am, mândră!
Fost-am, dragă!
Fost-am, mândră, să me 'nec,
Intr'un ciubēr sec,
Intr'un cot me răđimai,
Și nu me 'necai.

Săracile dragostile,
Ciripesc ca pasērile,
Pe su tóte gardurile.
Trec prin apă,
Nu se 'necă,
Trec prin tină,
Nu se 'ntină,
Trec prin tērg nu se rușină,
Da săracul uritul,
Șede 'n deal pe pētră sēcă,
Strigă «tulai» că se 'necă.

Oulese de:

VASILIU MICUȘAN.

Macsime și reflesiuni.

Amorul se subtrage dela orice mumificare.

*

Teme-te de o femeie, care vorbeșce despre virtutea sa.

*

Când o femeie reconduce până la ușe pe un bărbat, care nu e nici avocat, nici ministru, comite o mare imprudență.

*

E o đi teribilă pentru un bărbat acea, în care nu-ș mai póte esplică motivul unei acțiuni a femeiei sale.

*

Nici odată un bărbat nu va fi atât de bine rēsbunat, ca prin amantul soției sale.

*

Amorul e un lucș social ca și dantelele și diamantele.

Traduse de:

CAMIL B...

O fată invăţată.

Eră frumoşică şi avea spirit. A şi scos din minţi pe toţi tinerii din giurul ei, pe cari apoi i-a purtat de nas şi 'n cele din urmă i-a lăsat să se ducă cu buzele umflate, căci pe nici unul nu-l credea vrednic de mâna ei.

Pe cât eră de adorată din partea tinerilor, în aceeaş măsură o uriau celelalte fete. Asta i făcea haz mult şi râdea din totă inima de ele şi de neputincioşa lor invidie.

Prietene nu avea, dar nici nu căută să aibă. Nu se află bine în societatea fetelor, unde nu se vorbea decât de toalete noue şi de baluri, lucruri la care ea nu şinea mult. Este greu de crezut acesta, dar dânsa o spunea cu atâta aer de convingere, încât ori ce indoielă trebuia să amuţescă.

Ceea ce pentru dânsa avea un interes mai mare, eră literatura. Cetiă cu pasiune poeziile, adoră pe poeţi şi totdeauna literatura i eră cel mai plăcut subiect de conversaţie.

Odată la băile dela Mehadia a făcut cunoşcinţa unui poet din România. Acela, voind s'o măgulască, i-a lăudat cunoşcinţele literare ş-a indemnat-o să 'ncerce a scrie poezii, căci cu studiile bogate şi cu spiritul seu viu şi plin de fantasmă, de sigur va izbuti.

La săptămână i-a şi prezentat un mănunchiu de «prime încercări», care apoi nu peste mult au şi apărut în o revistă de a treia mână din Bucureşti, precedate de elogiile directorului revistei.

Ivirea ei pe terenul literar şi mai cu sémă laudele in florilate ale directorului revistei, au stérnit senzaţie mare în publicul cetitor de pe la noi, care nu cunoşce diaristica română de peste Carpaţi; dar mai cu sémă au umplut cu fum capul noiei adepte a muselor.

În entuziasmul ei, ea se credea poetă şi vedea viitorul apropiat în care avea să fie serbătorită de naţiunea întrégă ca cea mai renumită poetă română.

Din minutul acesta nu mai puteai vorbi cu ea decât de poezii; nu-o mai interesau alţi ómeni decât poeţii şf aceia cari îi lăudau versurile.

În contrast cu dispoziţia ei veselă şi fericită, aceste versuri cântau vecinic, prin nişte frase negurose, o jale adâncă ş-un dor care o usucă şi o vesteţeşce ca p'o flóre.

Întrebată de cauza acestui pesimism neînţeles, ea răspundea că nu fiinţa ei este aceea pe care o cântă versurile sale, ci omenimea care suferă, suspină şi plânge. Este vocea epocii, care în poezia română s'a manifestat mai înteu prin Eminescu.

Drept să ve spun, asta nu eră tocmai adevărat. Accentele acele duióse îi izbucniau din adâncul inimei, căci ori cât de fericită părea, totuş se simţia nemulţămită, tot îi mai lipsia ceva. Acest «ceva» eră o inimă de tiner, care să înţelégă dragostea ei şi să se pótă aventă la înălţimea spiritului ei.

Tămăirile adorătorilor îi păreau de ris; iar ei ênşii-şi nişte fiinţe próste, cari nici macar n'o pot înţelegere. Ea-şi crease un ideal de bărbat şi-acela eră un adevărat Fêt-frumos al poveştilor, care 'ntrecea pe toţi

tinerii din ţeră, — dar acela nu mai sosiá. Pentru asta eră necăşită.

Şi cum vedea că celelalte fete se mărită rënd pe rënd, că câte una îşi capătă bărbat frumos şi distins: se mirá grozav, că de ce n'a venit nici unul din aceia să-i facă curte şi să-şi cerce norocul, ci s'au mulţămit cu nişte fete — ce-i dreptul — bune, care inse n'au nici o cultură literară.

Atunci apoi începù să desvólte o activitate literară şi mai straşnică; totă ziua şedea la mész, lucră până târđiu, — numai ca să-i mérégă vestea cât de 'nvăţată este şi astfel s'atragă cât mai mult luarea aminte a tinerilor.

Acuma nici pretenţiunile ei nu mai erau atât de exagerate. Nu-i pásă decât nici nu eră prea frumos, numai să aibă poziţie socială şi să fie indemnatic în ale vieţii de salon.

Dar vedù cu mirare, că necum să atragă pe tineri, ci încă şi cei din giurul ei dispăreau unul câte unul.

Şi iarăş mai lăsă din pretenţiuni. Acuma nu-i mai cerea nici poziţie socială, nici isteţime de salon, numai bunătate şi dragoste. Degiaba! Peţitorul ca 'n palmă.

Un blăstemat într'o nópte i-a cântat sub feréstă

Me uitai într'o fântână,
Me vedui fată bătrână,
Me rugai lui Dumnezeu,
Să-l aducă şi p'al meu!

Totă nóptea nu putù dormi. Diminéta când se sculă, se apucă de compilat o carte de şciinţă. Decă n'a putut cuceri cu poeziile, o să pună lumea 'n mirare pe terenul şciintific. Sânt destule femei care scriu versuri; dar nu prea este, care să se fi distins în şciinţă.

În săptămâna viitoare diarele numai decât anunţară, că dşóra cutare şi cutare pregăteşce pentru tipar o carte de şciinţă.

Urmarea fu, că din ziua aceea toţi tinerii o părăsiră, de sigur pentru ca să-i dea regas să se pótă ocupá numai de şciinţă.

Ea inse nu pricepea odată cu capul, că de ce fug tinerii tot mai mult, din ce în ce dânsa vrea să apară mai invăţată.

Din întemplare tocmai atuncia m'abătui şi eu p'acolo, vinind la părintele seu, care-mi eră prieten din copilărie şi care de multe ori m'a chemat să-l cerceţez.

Sosirea mea neaşteptată făcù o surprindere, pe care numai mai târđiu o putui înţelegere deplin. În primul moment vedui, că visita mea a produs mai mult decât surprindere, confusiune.

Acésta se manifestă din ce în ce se apropiá timpul prândului. Vedeam că prietenul meu devine tot mai neliniştit, zăpăcit, încât abiá audiá ce-i vorbiam.

Dele o vreme îl întrebai ce-i? Póte e indispus ori are să mérégă undeva?

El me linişti, că e sănétos şi n'are nici un lucrú, dar i pare reu că soţia-i nu-i acasă.

— Eu regret mai mult acésta, — grábii s'adaog cu complesanţă.

— Cel puţin de-ar fi bucătărăsa acasă, — continuá dânsul. Dar a dus-o nevéta la vie să curăţe vasele din colná.

Atunci îmi licuri o rađă de lumină în mijlocul confusiunii ce stérnisem. Confusiunea trebuia să urmeze

de acolo, că lipsind și dna și bucătăreasa, nu eră cine să ne gătească de prând.

Numai decât me convinsei, că nu me înșelam.

Prietenul trecu în odaia laterală și de-acolo auzii prin ușa remasă întredeschisă următoarea convorbire între tată și fiică, pe care încă nu o vădusem, căci fiind numai unspre-dece ore, nu-și făcuse toaleta:

Tata: Bine, dar cine să gătească prânzul?

Fiica: Eu nu pot. Știi că ameteșc de mirosul din bucătărie!

Tata: Tocmai avem un iepure frumos.

Fiica: Chiamă pe cineva să-l ciupelască...

Tatăl auzind că fiica lui vré să ciupelască iepurele, nu mai stăruî să facă ea prânzul, ci se 'ntorse la mine:

— Fiica mea ocupându-se de literatură și de știință, n'are timp să 'nvețe a ferbe. Astfel...

— Ne vom duce la otel. Ce mai trebă mare!

El ușorat par că de-o greutate mare, grăbi să-mi dică:

— Dar nu te superi, nu-i așa?

— Ferit-a Domnul! Ar fi păcat ca fiica ta, menită a duce știința c'un pas înainte, să-și përdă timpul făcând — rantaș.

Și fără să mai aștept răspunsul lui la cuvintele mele sarcastice, îmi luai pălăria și-l poftii la otel.

Îșind trecurăm pe dinaintea ușei ei și-auzii că ea incepe a cetî o lucrare intitulată: «Misiunea femeii române».

După miédădi voiam să plec. Dar începù o plóie gróznică. Vërsă că din găletă. Fui silit să dorm acolo.

Nóptea la ce me trezesc! Aud pe cineva trecënd pe uliță cântând. Îl ascult. Cântă respicat și frumos:

Mărită-m'aș mărită,
Mălaiu nu știu frământă;
Pe lopată nu știu pune,
De nu l'oi legă cu fune...

Diminéța s'a întemplat un lucru mare. Prietenul meu a alergat la mine ca nebun.

— Închipuește-ți! Fiica mea a aruncat în foc tóte versurile și tóte lucrările sale științifice.

— De ce?

— Dice c'a auzit prin vis un cântec, ș-acela într'atâta a pëtruns-o, încât s'a jurat că n'are să mai scrie nimica.

— Un cântec! Par că l'am auzit și eu.

— Ce-a fost? Eu n'am auzit nimic, căci dorm în odaia de curte.

— Un cântec cam rustic, dar adevërat.

— Spune-mi-l și mie.

— Destul că-l știe fiica ta și l'a înțeles. De-acum sperez tot binele. Adio, spune fiicei tale complimente din partea mea.

La șese luni de țile după aceste, un tiner avocat me rugă să-i pețesc fata prietenului meu.

— Măi frate, — i dișei; dar băgat-ai de sémă ce faci? Fata aceea se ocupă numai cu știința și la economie nu se pricepe de loc.

— Ce-a fost, a trecut. A aruncat condeiful ș-acuma ea singură conduce tot menagiul.

Care va să dică, cântecul a avut efect.

După logodnă auzii următoarea convorbire a logodiților:

— Niculiță, decă me iubești de-atâta timp, de ce n'ai venit mai de mult să me ceri?

— N'am cutezat, c'am vădut că ești tot cu condeiful în mână; și m'am temut că decă te-oi luă de soție, se va prepădi tot ce agonisesc eu.

— Dar acum?

— Acum nu me mai tem! Acum sînt fericit.

IOSIF VULCAN

Ilustrațiunile din nr. acesta.

Evlavia. Carnevalul a trecut, veselia s'a dus și postul mare a sosit. În loc de parchetul balurilor, lumea se duce la biseircă să se ispășească, să se róge lui Dumnezeu. E vremea evlaviei. Un astfel de sentiment infățoșeză ilustrațiunea din fruntea foii nóstre. Ea e copiată după tabloul pictorului P. Poetsch.

Regina balului. Carnevalul a trecut și din balurile șgomotóse n'a rămas decât suvenirea, un buchet. Ea șede în fotel și mediteză; rupe câte o flóre și-și aduce aminte de acela care i-a dăruit buchetul. A fost regina balului, înse ore impliní-se-vor visurile ei din vremea neuitată, când sburá cu el de braț în valurile valsului fantastic!

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Știri literare. Dl. C. I. Brătianu, fiul mijlociu al lui Ion Brătianu, se ocupă cu coordonarea memoriilor părintelui său; e probabil, că publicarea va începe chiar în anul acesta. — Dl. Aurel C. Popovici a publicat la București conferința sa intitulată «Principiul de naționalitate». — Dl. Anton Bacalbașa a școs la lumină 'n București conferința sa «Arta pentru artă», ținută la Ateneul Român de acolo.

Documente istorice. A eșit de sub tipar la București un volum mare și frumos tipărit, intitulat: «Documente privitoare la Istoria Românilor». Urmare la colecțiunea Eudoxiu de Hurmuzacki. Suplement I, volumul V. 1822—1838. Documente adunate și coordonate de dñii D. A. Sturdza și C. Colescu-Vartic. Publicate sub auspiciile ministeriului cultelor și instrucțiunii publice și ale Academiei Române. Aceste documente conțin mai cu sémă acte diplomatice scrise aprópe tóte în franțuzeșce.

Un nou dicționar frances. Țilele trecute primirăm din București primul volum al unui dicționar român-francez lucrat de dl. Frideric Damé. Titlul acestuia este «Nouveau Dictionnaire Roumain-Français», și cuprinde literale A—E. Acest dicționar, lucrat cu mare stăruință, este un adevërat câștig literar și cel mai bun ce-l avem pân' acuma. Lucrarea e precedată de niște indicii asupra gramaticii române. Intregul dicționar va fi de 5 volume, prețul unui volum 8 franci. Cu abonament tóte cinci volumele cóstă 30 franci, în loc de 40. Abonamentele se fac la librăria E. Graeve în București.

O broșură politică. În literatura nóstră nu prea es broșuri politice. În săptămâna trecută a apărut una la Gherla; asta i și indică din capul locului tendința. Titlul ei este «Diletantismul și patimele în politică. Icóne din viața politică a românilor ardeleni, prezentate de Tenax». Autorul combate conducerea actuală a po-

lŭticei române, inse remâne numai in generalităŭi; pôte nu vrea, ori n'are curagiul să spună ce simte. Ênsuș ni-o spune acêsta, la pagina 24, dicând: «Ne lipseșce curagiul pentru a tractă acêsta chestie mai pre estins.» Se află de vândare la redacŭia «Unirei» in Blaș și la tipografia «Aurora» in Gherla. Prețul 20 cr.

Reviste noue. Fôia beletristică-literară, pe care am anunțat-o că va eșî la Sibîu, va avé numele «Rêndunica» și va eșî de trei ori pe lună, pe o cólă in format de cvart, sub redacŭiunea dlui Silvestru Moldovan; prețul de abonament pe anul intreg va fi 6 fl. — *Revista Contemporană*, o altă revistă, care a apărut la Bucureșci, va eșî de doue ori pe lună și va costă in țeră pe an 4 lei, in străinătate 6 lei.

TEATRU și MUSICĂ

Teatrul Național din Bucureșci. Ȑilele trecute s'a jucat o comedie originală «Lizi» de dl Polizu-Micșunești. Încă in stagiunea acêsta se va reprezentă tragedia «Andromaque» de Raçine; rolurile principale vor fi ținute astfel: Andromaque dna Aristița Romanescu, Heremonia dna Vermont-Ventura, Oreste dl C. Nottara. In curênd se va jucă un vodvil original «Pragul scenei» de I. Mala, musica de Wachs. La vêră teatrul se va repară.

O nouă piesă pentru popor. Meseriașii români din Arad, in frunte cu zelosul invêțator dl Nicolae Ștefu, incuragiați de spriginirea publicului și de succesul avut an cu «Ruga dela Chiseteu» studiéză o piesă nouă, tot de dl Iosif Vulcan, scrisă la cerere anume pentru dênșii. Titlul piesei noue e «Sărăcie lucie», comedie poporală cu cântece și joc intr'un act. Subiectul piesei pornind din o datină poporală, combate luxul afară din cale introdus in portul țerancelor din Banat, și face de rîs unele credințe deșerte. Noua piesă se va jucă in dumineca Tomei, in sêra deschiderii sinodului, in sala cea mare a otelului «Crucea Albă».

Reuniunea română de musică din Sibiu. Astfel se va numi in viitor, pe temelul statutelor noue și aprobate de ministeriu, «Reuniunea română de cântări din Sibiu», care ș-a ținut adunarea generală in dumineca trecută sub presiul dlui profesor și dirigent George Dima. Reuniunea, care pân' acuma a cultivat mai cu sêmă musica clasică, s'a adresat cătră compositorii români ca să-i trimită comisițiunile, inse pân' acuma n'a primit decât pe ale lui Porumbescu. Se speră, că Reuniunea va puté da un concert in anul acesta la Bucureșci. «Albina» a dat și in anul acesta Reuniunii un ajutor de 100 fl. Comitetul s'a constituit astfel: president și director dl profesor G. Dima; secretar dl profesor dr. P. Șpan; cassar dl C. Aiser funcționar de bancă; arhivar clericul Nic. Albu; membri in comitet dnii N. Bența funcț, de bancă, dr. I. Stroiia și Victor Tordășian of. consistoriali.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Șciri bisericesci și școlare. Mitropolitul-primat al României a dat ordin a se ținé predici prin bisericile eparchiilor și in special prin bisericile din Bucureșci. — *Dl Vasile Sasu*, senator in România, a trimis și 'n anul acesta șcôlei române gr. or. din Satulung 100 de lei. — *Dl Ioan Beleş* a renunțat la postul de fișc consistorial al diecesei Aradului, căci s'a angajat a votă

ca deputat proectul de lege pentru căsătoria civilă. — *Dl dr. Lazar Petco* a fost ales fișc consistorial și numit defensor matrimonial la Arad.

Comisiunea pentru congruă instituită de guvern a discutat statutul pentru conscripŭiunea venitelor preoțimeii. Apoi s'au ales patru subcomisiuni; in a patra, care se va ocupă de regularea parochfiilor greco-catolice, president s'a ales Esc. Sa episcopul Mihail Pavel, membri: Ivánkovics, br. Ios. Rudnyánszky, cont. Szapáry Géza, I. Tonházi, Unger și Vavrík. Se pôte asta?

Societatea Petru Maior ș-a completat comitetul astfel: controlor s'a ales Andrei Pop stud. jur., secretar P. Givulescu stud. fil.; notari Nicolae Petrovici și Aurel Móca stud. jur.; iar econom Valeriu Suciuc stud. fil.

Șciri școlare din Bucovina. Deputatul Lupul a pledat in comisiunea bugetară pentru un gimnasiu inferior in Cernăuți, un gimnasiu inferior rutean in Coțman ori Vijnîța și pentru completarea paralelelor române in Sucéva. Ministrul de culte Madyski a declarat, că din cauza numărului estraordinar de mare al alevilor dela gimnasiul din Cernăuți, s'a luat in vedere crearea unui gimnasiu german cu patru clase și cu paralele rutenene, încât pentru paralelele române din Sucéva a ȓis, că nu sînt necesare.

C E E N O U ?

Hymen. *Dl Iuliu Bodea*, absolvent de teologie al diecesei Aradului, s'a logodit cu dșóra Constanța Gurban, fiica dlui Constantin Gurban, protopresbiter in Buteni. — *Dl George Penția*, vicensitor com. in Ofcea, comitatul Torontal, la 4 martie s'a cununat cu dșóra Florica Popescu tot de acolo.

Șciri personale. *Dl dr. V. Babeș* a obținut mulțumiri din partea parlamentului Bucovinei, pentru tractarea așă de escelentă in institutul ce dirigéză a bolnavilor bucovineni mușcați de animale turbate. — *Dl Iacob Lahovari*, general de brigadă și ministru de resbel al României, a dimisionat din funcŭiunea de ministru și a fost trecut in poziție de disponibilitate. — *Dl dr. Ioan Suciuc*, avocat in Arad, a fost numit translator de limba română la tribunalul de acolo.

Dl dr. Vasile Lucaciu la Bucureșci este intimpinat in continuu cu mari ovațiuni. In dumineca trecută s'a ținut in biserica St. George un parastas pentru odihna sufletului repausatului Grigore Brătianu, fostul president al Ligei culturale. După serviciul divin, a luat cuvêntul dl V. A. Urechia, care intr'un splendid discurs a arătat meritele mari ale defunctului. Apoi, părintele Lucaciu s'a urcat pe amvon și a pronunțat o cuvêntare care a inflăcarat intreg publicul asistent. Eră atăt de multă lume, încât nu se mai putea intră in biserică. Chiar grădina Sf. Gheorge eră întesată de mulțime. La eșire părintele Lucaciu a fost primit cu aplause și cu strigăte de: «să trăiescă». Dela piața Sf. Georghe, dr. Lucaciu a plecat la otel Hugues unde locueșce. Mulțimea l'a petrecut până acolo, făcêndu-i ovații entusiaste. La otel dr. Lucaciu a eșit in balcon și a salutat cu batista pe manifestanți.

Procese de presă. In 13 l. c. s'a pertractat la tribunalul cu jurați din Cluș al doile proces de presă intentat «Foi Poporului». Autorul articolului incriminat, George Petrovici invêțator in Tornia, a fost condamnat la 2 luni de inchisóre de stat și 20 fl. amendă; redactorul respundêtor Ioan Russu Șirianul la 15 ȓile de inchisóre de stat, «find că a dat semne de imbunetățire»;

din cauțiunea «Foi Poporului» se detrage 100 fl. Editorul Ioan Popa Necșa a fost achitat. Procurorul a insinuat cerere de nulitate, din cauza că președintele a dat voie juraților să pôtă comunică cu publicul din afară. Apărătorul acusatilor a fost și de asta-dată dl dr. Stefan Pop advocat in Arad, care a dis că «Gazeta Transilvaniei» nu representă opiniunea publică a Românilor. — *Procesul Tribunalului*, intentat pentru poesiă «Mihaiu Vitezul», se va pertractă la Cluș in 29 martie n.; sânt citați dnii Andrei Balteș ca respundător pentru redacție și Ioan Popa Necșa ca respundător pentru tipografie.

Voce română in dieta Ungariei. Au trecut mulți ani, de când in dieta Ungariei nu s'a mai audit nici un glas de român. Acum mercuri, la discuțiunea asupra proiectului de lege pentru căsătoria civilă, a vorbit după atăta tăcere, deputatul dela Făgăraș, dl dr. Nicolae Șerban. La așteptarea cuvântării sale nu ne putem estinde; constatăm numai că a combătut proiectul de lege și că a fost mult aplaudat de opoziție.

Tulburări in București. In duminicile din urmă partidele politice din România au ținut intruniri la București și prin alte orașe din țără. In duminica trecută, partidul liberal ținând o intrunire la București in otelul Dacia, a voit să facă o manifestație la palat, care inse a fost impedeată cu forța armată. Cu asta ocasiune câțiva ășni au fost răniți și s'au făcut mai multe arestări. Palatul a fost blocat de armată.

Cocónele din Viena, cari au obiceiul să jöce la cărți, sânt cam emoționate din cauza următorului fapt petrecut de curënd in capitala Austriei. Comisarul de poliție Hietzing primise o scrisóre anonimă in care i se spunea că in fiecare după amieză se adună la veduva Austerer, de pe strada Wattmann, mai multe dame care jöcă cărți pe bani și încă jocuri de hasard — lucru oprit de legile austriece. Comisarul a luat scrisórea in serios și n' adevăr că intr'una din zilele trecute pe la orele 4 p. m. un agent secret a găsit in anumita casă patru femei, cari jucau stos. Surprinderea cocónelor a fost fórte mare când agentul a pus repede mâna pe «bancă» in care se aflau 78 creițari și a luat numai decât starea civilă a femeilor, cari jucau cărți.

Neocológe. Grigoriu Borlan, paroc gr. c. și protopop onor. de Leta-Mare, a incetat din viață la 12 martie in etate de 59 ani. — *Stefan Necșa,* fost pretor in Arpaș, comitatul Făgăraș, a murit la Viena, unde s'a dus pentru căutarea sănătății sale. — *Dr. Círil Vulcan,* advocat in Reghinul-săsesc, a reposat la 7 l. c. in etate de 37 ani. — *Constantin Pepa,* paroc gr. or. in Domașnia, a murit la 8 martie, in etate de 83 ani, servind ca preot 61 ani.

CARNEVAL.

Carnevalul din București. Al doile mare bal al curții s'a dat in săptămána trecută mercuri. Au luat parte, impreună cu dómnele, dnii miniștri, corpul diplomatic și oficerii superiori, mare parte din societatea alésă a țării, precum și fruntașii comercianți și industriași. — *La principele Stirbei,* pe Calea Victoriei, a fost o splendidă serată dansantă. Principele Ferdinand și principesa Maria, insoțiți de doi aghiotanți și de dnele de onóre Greceanu și Bengescu, au asistat până târdu. Lume multă și fórte elegantă.

Balul român din Fabric, suburbiu al Timișoriei, după cum aflăm din «Drept», a avut succes frumos. Jocurile naționale: Ardeleana, Bănățana și Lugoșana

s'au dansat mai de multe ori. Au luat parte dșórele Ersilia Istin, Maria Stan, Lucreția Rádneanț, Elena Cornea, Maria Zarie, Sofia Carte, Danița Ieftici, Elena Todorescu, Elena Popescu, Iosefina Ardelean, Elena Popovici, Ecat. și Maria Calinovici, Luisa Savu și E. Anescu ș. a.

Cine a inventat valsul? Popórele își dispută onórea de a fi creat — să ăicem așa — acest dans fascinant, voluptos și adesea fatal tinerelor inimi. Până ađi se atribuiá invențiunea valsului in doi pași compatrioților lui Guelielm Tell și germanilor cel in 3 pași. O dómna americană reintórsă de curënd dintr'o călătorie ce a făcut in Africa, a descoperit că această petrecere coreografică a fost imaginată de struți. Călătórea istoriseșce că la rađele sórelui in fiecare diminătă aceste pasări, se adună și incep să jöce cu un pas regulat cadentat, care nu e alt ceva decât valsul. Puțin câte puțin dansatorii se escită, iușesc mișcările, se inflăcăreză in invértiturile lor și fac ca din valsul in 3 pași cu care ei incep de obicei să trecă la cel din doi pași. Iaca așa resolvită problema astfel ca să incteze ori-ce rivalitate inre Elveția și Germania; valsul este dansul struților, cari l'au inventat spre a salutá aparițiunea d'asupra firmamentului a strălucitorului sóre.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. In Svedia, la Upsala, in 20 august viitor se va intruni comitetul internațional de meteorologie; România va fi reprezentată prin dl St. Hepites, directorul institutului meteorologic din București. — *Meetingul din Oxford,* ținut de curënd in cauza română, a fost salutată din București de dnii Lucaciu, Brote, Coroian și Popovici.

Cea mai mare carte din lume. Fără indoielă că cea mai mare carte din univers este «Istoria resbelului de secesiune» (The War of Rebellion) a cărei publicare s'a întemplat acum doueđeci și doi de ani, de cătră guvernul Statelor-Unite și ađi e aprópe de sfērșit. Acéstă istorie constă din 103 volume in 8° și din ele 89 de volume s'au și tipărit. Fiecare din ele, are o grosime de 7 centimetri și jumătate și se compune din 1000 de pagine și costă 20.000 de dolari, adecă că odată opera complectă, va fi de 120.000 de pagini și va costá aprópe doue milioane de franci pe guvernul Statelor-Unite. Vor fi tipărite 11.000 de esemplare din acéstă colosală istorie in 120 de volume, dar e probabil că nu se vor găsi numéroși cumpărători in public, căruia se va vinde acéstă carte pe prețul de 6000 de lei fiecare volum. Acéstă istorie este destinată in special pentru arhivele fiecărui oraș din Statele-Unite. Ne temem că tóte statele să nu urmeze esemplul dat de americani și să tipărescă istoria resbelurilor lor mai principale tot in atâtea volume, căci atunci de sigur pământul se va scufundá sub greutatea acestor colosale cărți de istorie.

Un concurs de slufeie. O gazetă din Rio de Janeiro, «O Tempo», a avut ideia originală să pună un premiu pentru cel mai urit bărbat, sub vârsta de 50 de ani, din capitala Braziliei. Premiul erá de un milion de reis, care sumă enormă in realitate nu face mai mult de 1500 de franci. Premiului se mai permitea avantajul d'a i se espune portretul in sala de depeși a diarului. «O Tempo» a primit 208 portrete, din care inse numai 129 au fost admise la concurs; celelalte au fost respinse, parte pentru că originalele găsiseră cu

cale a face grimaze pentru a se sluși și mai mult, parte pentru că-și prezentaseră fotografiile sub pseudonime. După cum raportază acum «O Tempo», cele 129 de fotografii admise formeză o galerie care ar fi în stare să pună pe fugă pe toți copiii din Rio de Janeiro; un adevărat muzeu de monștri. Srăinii ca și indigenii sânt representați în chip aprópe egal. Ceea ce este inse mai cu sémă curios, e că cei mai mulți dintre concurenți sânt căsătoriți! Juriul, compus din trei redactori dela «Tempo», dintre cari unul — observă redacția diarului — ar fi putut să concureze și el cu multe șanse de succes, — a conferit premiul, în unanimitate, unui brazilian, anume Matheus Dallo do Soccarro. E un vėduv, în vėrstă de 42 de ani, muncitor de pământ și locuitor în o suburbie a orașului Rio. Matheus Dallo se simte fôrte măgulit de succesul seu, — dice gazeta braziliană. — Acum «O Tempo» are de gând să publice un alt concurs de slutenie, la care să fie admise numai damele, mai tinere de 40 de ani. Nu se șcie inse decât se vor găsi concurențele!

Gendarmul mântuit de un condamnat. Un accident curios s'a întemplat deunăși la Kelheim în Bavaria. Pe când un gendarm ducea pe un condamnat la închisóre, acesta s'a aruncat de-odată în Dunăre și agățându-se de blocurile de ghiată, care plutiau se încercă

să trecă dincolo. Credincios datoriei sale, gendarmul s'a aruncat în apă după condamnat. El inse nu șciea inotă bine și din cauza acesta eră aprópe să se inece. Condamnatul eșise deja la țermul opus, dar vėdend că sėrmanul gendarm e aprópe să se inece, s'a aruncat în apă după el, l'a apucat de pěr și l'a scos viu la țerm. Condamnatul a fost decorat imediat cu medalia «Salvatorilor». Gendarmul i-a dat ca rėsplată 5 fr. dar condamnatul mai isteț a intentat proces statului, pe motivul, că decât el e medaliat, nu pôte să stea la închisóre. Procesul s'a început și se crede, că generosul condamnat va fi achitat.

Calindarul sėptemănei.

Dominica prima din post, Cv. dela Ioan, c. 1, gl. a inv. 9.			
Diua sėpt.	Calindarul vechiu	Călınd. nou	Sórele
Duminică	6 SS. 42 Muc. d. Amoria	18 (*) Dom. Fl.	6 8 6 9
Luni	7 Păr. Vas. și Efrem	19 Iosif	6 9 6 10
Marti	8 Păr. Teofilact	20 Hubert	6 4 6 12
Mercuri	9 † S. 40 Muc. d. Seb.	21 Benedict	6 2 6 14
Joi	10 Mart. Codrat	22 Joia verde	5 59 6 15
Vineri	11 Păr. Sofronie	23 Teod. V. m.	5 58 6 16
Sămbătă	12 Cuv. Teofan	24 Gavriil	5 55 6 17

Proprietar, redactor respundător și editor:
IOSIF VULCAN.

Hainarie noua in Oradea-mare.

Am onóre a face cunoscut onorab. public, că am deschis
un magazin

al fabricei mele de haine barbatesci si de copii din Viena

in Oradea-mare, piața Bémer,
in casa Lévy, la capul podului mic.

* Acest magazin este *asortat fôrte bogat* cu cele mai alese fabricate ale mele, care prin *calitatea escelentă a postavurilor* lucrate, cât și prin *confectionarea* lor și prin *croiul de modă*, se bucură de căutare generală.

Pe fiecare bucată este afișat *cel mai ieftin preț fics*, încât este *exclusă supraplătirea* séu *tėrguiela*.

Cu stimă

M. NEUMANN.

Comandele după măsură se primesc și se efectuează prompt.

Magazinul central in Viena.

Mariahilferstrasse 35

Magazine :

Arad,
Dobrișin,
Timișóra,
Fiume,
Panciova
Neoplanta.

Magazine :

Viena,

Kärthnerstrasse 31.

Wiedener Hauptstrasse 8.

Magazine :

Agram,
Serajevo,
Sofia,
Niș,
Triest.

Rog a băgá de sémă adresa precis.